

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Вивчення закордонного досвіду іноземних компаній, порівняльна характеристика конкурентів (бенчмаркінг) за певними показниками, зокрема, обсягами капіталізації, дозволяє зробити загальний висновок про те, що в 21 ст. ще далеко не розкритий прихований потенціал для покращення результатів макро-і мікроекономіки, зокрема, завдяки розробленню грамотних управлінських рішень з використанням цифрових технологій, раціональному розподілу критичних ресурсів у просторі і в часі, що особливо важливо у часи поглиблення системної кризи в світі і в Україні. Згідно звіту Data Science, зараз щоденний вихід даних перевищує 2,5 квінтільйона байт. Використання робото-консультантів і широкого пулу джерел даних важливо в умовах перерозподілу економічних і різних політичних функцій між державою і приватними корпораціями. Зміна функціоналу виробничих структур повинна відповідати світовим трендам розвитку промисловості, ринків праці, реальним ресурсним можливостям прискорення темпів інноваційного розвитку та підвищення доступності до технологічних інновацій.

Вихід із системної кризи не буде вірогідним у найближчу перспективу без розроблення системних заходів, які враховують, по-перше, практику розвитку бізнесу в минулому, допущені методологічні помилки та недоліки при стратегічному управлінні (незадовільний результат - це також досвід для зміцнення компетенцій), і, по-друге, розроблення превентивних заходів для своєчасної підготовки виробництва та маркетингово - логістичної діяльності товаровиробників і діяльності їхніх стратегічних партнерів, яка повинна бути орієнтована на жорсткі вимоги ринку, у т.ч. у часи форс-мажорних обставин, нові вектори організації відносин B2B, B2I, B2G і розвитку партнерської мережі в умовах глобалізації бізнесу. В 2020р. Україна, попри поширення пандемії та пов'язану з нею світову кризу, проводила торгові операції з 234 країнами і юрисдикціями, що вимагає зміцнення компетенцій менеджменту у сфері маркетингу і правового регулювання взаємовідносин, особливо з іноземними партнерами. Через стереотипне ставлення українських управлінців до співпраці з конкурентами та відсутність навичок оцінювати потенційного партнера, виникають труднощі у побудові довгострокових стосунків із контрагентами, в організації стратегічного партнерства, яке передбачає також спільні інвестиції в реалізацію загальних проектів (у т.ч. екологічних) і проведення маркетингових заходів, розподіл ризиків між учасниками партнерських відносин на різних стадіях життєвого циклу організацій. Гнучке планування обсягів виробництва і експортно-імпорتنих операцій, зокрема в умовах пандемії, передбачає оцінку реальних виробничих можливостей для інноваційного розвитку, популяризації екологічного підходу, перепідготовки працівників. Так, компанія ТОВ «Нестле Україна в останні роки займає провідні позиції у міжнародних рейтингах, які оцінюють екологічні та соціальні аспекти компанії, пов'язані зі стандартами екологічної безпеки (FTSE4GOOD Index, Dow Jones Sustainability Indices, Climate Disclosure Leadership Index).

Американський вчений М. Мескон акцентував особливу увагу на динамічності функцій підприємства, які стають вихідним пунктом для проектування структури зв'язків (технологічних і функціональних), для компонування стійких і гнучких структур, що уможливають підвищення рівня стійкості до зовнішніх і внутрішніх загроз в умовах поширення практики нестандартної зайнятості в Україні і в світі. У сучасних науково-прикладних дослідженнях проблема стійкості організацій та ідентифікація умов для її забезпечення розглядаються в контексті формування економічної безпеки.

В умовах глобалізації бізнесу і прискореного розвитку ІКТ істотних змін потребують бізнес-моделі, де передбачені: динамічні цільові установки, можливості усунення обмежень ресурсного характеру на основі політики інсорсингу чи аутсорсингу, управління інноваційним потенціалом не лише у перспективі, але й у режимі реального часу, адже більш інтенсивними стали зміни у контрактній політиці (щорічні контракти між роботодавцями і майбутніми працівниками в Європі замінюються місячними). Як зазначено у проекті «Директиви ЄС та реформування законодавства України з БГП і трудових відносин» [1], актуальною є проблема управління непередбачуваністю ринку, практика гнучкого управління бізнесом та виробничими факторами з метою забезпечення ефективного задоволення потреб і очікувань різних категорій споживачів в умовах, коли бізнес-структури не можуть очікувати ефективного виконання наперед визначених завдань.

Нові вимоги щодо менеджменту і працівників - це розуміння ними суті прогресивних виробничих і маркетингових процесів, цифрових технологій та їх зацікавленість для досягнення цілей та

визначених пріоритетів організації. Відповідно, затребуваними стають моделі мотивації працівників щодо підвищення рівня їх компетенцій, а також процесні інновації – управління маркетингом, виробництвом, логістикою, персоналом. Високого якісного рівня потребують комунікаційні технології з різними стейкхолдерами, як потенційними учасниками інноваційної діяльності, а саме:

- трансформації знань як ресурсів – у стратегічно важливі активи «розумних» організацій та їх інвестиційних донорів;
- побудови економіки нової ери із посиленою взаємодією інноваційних процесів – «знизу-вверх» і навпаки, як фактора підвищення стійкості організації в умовах невизначеності і хаосу;
- генерування ідей та їх критичної оцінки - залежно від умов майбутнього розвитку економіки і суспільства;
- інноваційних процесів - від ідеї - до їх комерціалізації у різних сферах життєдіяльності суспільства на етапі смарт- спеціалізації економіки регіонів та диверсифікації видів економічної діяльності організації.

Відмінність прогресивних компаній, завдяки застосуванню гнучких бізнес-моделей управління, полягає у їхній орієнтації на задоволення інтересів зацікавлених осіб та формування, реалізацію і впровадження корпоративної культури, що виступає важливим фактором при завоюванні закордонних ринків. Так, у 2020р. частка закордонних продаж будівельних компаній світового рівня у загальному їхньому доході для ACS (Іспанія) складала 86 %, для SKANSKA (Швеція) -78%, а для CSCEC (Китай) - лише 7%. Відповідно, зміцнення компетенцій менеджменту, вивчення іноземних мов і традицій цільових ринків, витрати на агрегування баз даних з різних ринків та отримання прав на захист об'єктів інтелектуальної власності в країнах з різними юрисдикціями, коригування моделей мотивації залежно від критичних ситуацій – все це вимагатиме більше коштів для компаній із широкою диверсифікацією ринків збуту. Подібні витрати повинні окупитися шляхом організаційно-управлінських і продуктивних інновацій та вмілого керування життєвими циклами проектів та організацій на основі FinTech-технологій та ефективної співпраці B2I.

Для підвищення рівня інноваційності організації важливу роль має співпраця із стартапами [2]. Так, у європейських стартапах створено близько 2 млн. робочих місць; 30-40% венчурного капіталу Європи спрямовується на розвиток стартапів як генераторів нових ідей з високим потенціалом капіталізації знань у майбутньому. Пріоритетними напрямками розвитку розумних організацій майбутнього виступають: стратегічні інвестиції у гнучкість, дослідження і розробки, у т.ч. в цифрові технології; створення високої корпоративної культури; операційна досконалість виробництва; створення ефективної екосистеми-партнера [3,4]. Це означає, що інноваційність розвитку, як конкурентну перевагу розумних організацій, неможливо забезпечити без покращення якості управління підприємством і підвищення компетенцій топ-менеджерів: екзогенним зовнішнім силам необхідно надати ендогенний характер і спрямувати їх у позитивному напрямку.

Систематизація та обробку великих масивів даних на різних етапах цифровізації економіки менеджмент повинен розглядати у контексті перетворення знань у продуктивну силу. Сюди відносяться: процеси трансформації технологій, інформації, різних виробничо-ринкових ситуацій у діяльності економічних агентів, пов'язаних між собою (у технологічному і функціональному аспектах), для яких характерні різні схеми інформаційної взаємодії і моделі участі у мережеві економіці чи в кластерних утвореннях. Це пояснюється тим, що в добу поширення цифрових технологій збагачується суб'єктно-об'єктний аналіз, нечіткими стають ієрархічні рівні управління, більш гнучкими повинні бути маркетингові і логістичні структури, що змінює: моделі таймменеджменту, саморозвитку, трансформації інтелектуального капіталу індивідууму - у структурний інтелектуальний капітал організації; функціонал менеджменту у просторово-часовому вимірі, у т. ч. в умовах форс-мажорних обставин; зону відповідальності персоналу та співвласників акціонерного капіталу (за періодами планування і схвалення рішень, за місцями розподілу ресурсів між стратегічними одиницями бізнесу). Відповідно, розповсюдження нових інформаційних технологій, як інструменту конкурентної боротьби, з одної сторони, і як засобу покращення маркетингу відносин між потенційними конкурентами (со-конкуренція), з іншої сторони, збагачує диверсифікацію розвитку кожного агента і виступає якісною відмінністю сучасних трендів в управлінні розвитком підприємств, різних за масштабом, рівнем інноваційності і формою власності.

Література:

1. Проект. Директиви ЄС та реформування законодавства України з БГП і трудових відносин. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_689356.pdf (дата звернення 29.03.2021)
2. Мних О.Б., Кіндрат С.В. Стартап-індустрія компаній і сучасні вимоги до побудови бізнес-моделей в умовах смарт-спеціалізації. *Інноваційно-інформаційні процеси у маркетингу: колективна монографія* / Т. Є. Удовиченко, К. О. Дорошкевич, О. Б. Мних, С. В. Кіндрат. Дніпро: Журфонд, 2019. С.104-126.
3. Mnykh O. V., Brytskyi R. Innovations in the rail transport sector: international experience. *Innovation potential: state, cluster, enterprise: proceedings of the international scientific conference*, 2019, Portugal. P. 6–9.
4. Mnykh Olga, Kostyuk Olha, Dalyk Volodymyr, Zaitseva Anna. Digitalization of economy and assessment of opportunities and implementation. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 2020. Vol. 29, No. 8s. P. 2470–2476.